

Sygn. akt III CZ 62/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Antoni Górski

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie kasacyjnej uczestnika T. B. od postanowienia częściowego Sądu Okręgowego w K. z dnia 26 maja 2015 r., wydanego w sprawie z wniosku J. B.

przy uczestnictwie [...]

o zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 stycznia 2016 r.,

zażalenia uczestnika T. B.

na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 listopada 2015 r.,

oddala zażalenie; pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem częściowym z dnia 26 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w K. z dnia 20 listopada 2008 r. także w odniesieniu do punktów VIa i VIb przez zasądzenie tytułem wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy wspólnej od T. B. na rzecz: J. S. kwotę 4 256,33 zł, W. S. kwotę 2 128,16 zł i M. S. kwotę 71 534,35 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 maja 2015 r., a w pozostałej części oddalił ich roszczenia tego dotyczące (pkt I ppkt 3 i 4).

Uczestnik T. B. wniósł skargę kasacyjną w odniesieniu do rozstrzygnięć objętych punktami I.3 i I.4 postanowienia Sądu Okręgowego. Wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczył na kwotę 77 919 zł.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną T. B., przyjmując że skoro skarga kasacyjna skierowana została do postanowienia częściowego, rozstrzygającego spór w zakresie roszczeń współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy, rozpoznany w sprawie o zniesienie współwłasności, stosownie do art. 618 § 1 k.p.c., to jej dopuszczalność uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanej w art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. Spory te tracą swoją odrębność procesową przez włączenie ich do postępowania nieprocesowego i odnosi się do nich dopuszczalność skargi kasacyjnej przewidziana dla spraw o zniesienie współwłasności i działu spadku. Z uwagi na to, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od 150 000 zł, skarga podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Uczestnik T. B. w zażaleniu zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie: art. 519¹ § 4 pkt 4 w związku z art. 19 § 1, 21 i 13 § 2 k.p.c., utrzymując że prawidłowo określona wartość przedmiotu zaskarżenia przewyższa kwotę 150 000 zł; art. 398²¹ w związku z art. 368 § 2, 25 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., a także art. 398²¹ w związku z art. 368 § 2, 19 § 1, 519¹ § 4 pkt 4 oraz 13 § 2 k.p.c. przez niedokonanie kontroli podanej wartości ani niewezwanie go do właściwego jej obliczenia; art. 618 § 1 w związku z art. 363 § 1, 366, 519¹ § 4 pkt 4 oraz 13 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie, że po dokonaniu prawomocnego podziału nieruchomości wspólnej, o dopuszczalności skargi kasacyjnej dotyczącej roszczeń odszkodowawczych oraz roszczeń o rozliczenie nakładów na nieruchomość

wspólną, decydują przepisy o postępowaniu procesowym; art. 398² § 1 oraz art. 519¹ § 4 pkt 4 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga kasacyjna dotycząca roszczeń odszkodowawczych związanych z wyburzeniem budynku posadowionego na nieruchomości, podlega regulacji art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.; art. 398⁴ § 3 w związku z art. 130 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. polegające na pominięciu obowiązku wdrożenia postępowania mającego na celu zobowiązanie go do uzupełnienia braku skargi przez podanie sposobu obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia i jego uzasadnienia. Uczestnik domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego objęte skargą kasacyjną uczestnika dotyczą roszczeń uczestników J. S., W. S. i M. S. o wynagrodzenie za korzystanie przez niego z rzeczy wspólnej, których wartość została ściśle określona. Interes uczestnika w zaskarżeniu, wyznaczony pokrzywdzeniem tym orzeczeniem, określa suma kwot zasądzonych od niego na rzecz przeciwników (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108). Nawet gdy podłożem zaskarżenia są zarzuty wskazujące na wzajemne roszczenia skarżącego uczestnika wobec uczestników wymienionych w postanowieniu, których wysokość byłaby wyższa od sum zasądzonych od niego, to i tak może on, drogą skargi kasacyjnej realizować swój interes jedynie w takim zakresie, w jakim Sąd Okręgowy zasądził od niego świadczenia na rzecz tych uczestników. Nie było przedmiotem zaskarżenia orzeczenie dotyczące roszczenia o odszkodowanie. Nie miały zatem znaczenia dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia rozważania dotyczące tych roszczeń.

Wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy wspólnej, po wszczęciu postępowania o zniesienie współwłasności tej rzeczy, mogą być dochodzone jedynie w tym postępowaniu (art. 618 § 1 i 2 k.p.c.), a po zapadnięciu prawomocnego postanowienia o zniesieniu współwłasności nie mogą już być dochodzone, chociażby nie były zgłoszone w tym postępowaniu (art. 618 § 3 k.p.c.). Na skutek skupienia tych roszczeń w postępowaniu działowym, stają się one jego elementem i tracą samodzielność w odniesieniu do rozstrzygnięcia o nich oraz

stosowania trybu postępowania nieprocesowego, także odnośnie do możliwości zaskarżenia postanowienia orzekającego co do istoty sprawy skargą kasacyjną (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2001 r., II CZ 13/01, OSNC 2001, nr 12, poz. 181; z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CZ 112/09, niepubl.).

Zgodnie z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 150 000 zł. Uregulowanie to stanowi, że dopuszczalność skargi kasacyjnej przewidziana została we wskazanych sprawach, a zatem niezależnie od tego, czy przedmiotem zaskarżenia jest orzeczenie o wszystkich żądaniach i roszczeniach, które były nim objęte, czy też rozstrzygnięcie o jednym z tych żądań lub roszczeń. W obu sytuacjach orzeczenie jest wydawane w sprawie o zniesienie współwłasności. Oznacza to, że wartość przedmiotu zaskarżenia decydująca o dopuszczalności skargi kasacyjnej musi być nie niższa od 150 000 zł w każdym przypadku. Skoro roszczenie współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy nie mogło być dochodzone odrębnie, poza sprawą o zniesienie współwłasności, to nie ma zastosowania do niego zasada ogólna przewidziana w art. 398² § 1 k.p.c. Nie miało znaczenia dla oceny dopuszczalności skargi uprawomocnienie się orzeczenia o zniesieniu współwłasności nieruchomości wspólnej, skoro postępowanie w sprawie o zniesienie współwłasności nie zostało zakończone.

Uczestnik oznaczył w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia, którą była suma świadczeń przyznanych uczestnikom domagającym się wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości wspólnej. Nie było podstaw do kwestionowania tego oznaczenia, a zatem także do sprawdzania prawidłowości wypełnienia przez niego wymagania objętego art. 398⁴ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Chodziło bowiem o roszczenie pieniężne, w odniesieniu do którego wartością przedmiotu sporu i zaskarżenia jest kwota pieniężna (art. 19 § 1 k.p.c.).

Utrwalone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, podzielone w sprawie, której dotyczy skarga, że oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną w sprawach działowych, do których zalicza się sprawy o zniesienie współwłasności, podział majątku wspólnego po ustaniu

wspólności majątkowej pomiędzy małżonkami i o dział spadku, pozostaje w ścisłej zależności od wyników postępowania w tych sprawach i nie przesądza jej wartość przedmiotu podziału. Wyznacza ją natomiast wartość kwestionowanego w skardze kasacyjnej przedmiotu rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji. Z reguły nie może przekraczać wartości udziału przysługującego uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nie objęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, czy roszczenie współwłaściciela z tytułu posiadania rzeczy wspólnej, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004 r, nr 4, poz. 60; z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06; z dnia 24 października 2013 r., IV CSK 98/13; z dnia 18 marca 2015 r., I CZ 22/15, niepublikowane).

Jeżeli uczestnik skierował skargę kasacyjną do postanowienia sądu drugiej instancji rozstrzygającego o roszczeniach z tytułu posiadania rzeczy wspólnej, to wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość obciążających go zobowiązań względem pozostałych uczestników. W sprawie, której dotyczy skarga kasacyjna jest nią kwota 77 919 zł, niższa niż 150 000 zł.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego wynika z zasady przewidzianej w art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c.

kc